

INFORMACIJA

BALTISTŲ KONFERENCIJA SANKT PETERBURGE

1998 metų pavasarį Sankt Peterburgo valstybiniame universitete buvo surengta 27-oji aukštųjų mokyklų dėstytojų ir aspirantų mokslinė bei metodinė konferencija. Kovo 10–12 d. joje pirmą kartą veikė Baltistikos sekcija. Sekcijos darbui vadovavo profesorius Leonardas Gercenbergas, organizacinio darbo našta gulė daugiausia ant aspiranto Aleksejaus Andronovo pečių. Iš tikrųjų ši renginį būtų galima pavadinti Tarptautine baltistų Sankt Peterburgo konferencija: joje per tris dienas perskaityta kone trys dešimtys pranešimų (pranešimų tezių išspausdinta kiek daugiau), iš jų tik septyni pačių peterburgiškių. Konferencijai parodyta nemaža dėmesio – iškilmingame jos pradžios posėdyje, surengtame nuostabiojoje universiteto pagrindinio pastato *Petrovskij* salėje, dalyvavo daugybė aukštųjų svečių: Lietuvos Respublikos konsulas, Latvijos Respublikos vicekonsulė, Filologijos fakulteto dekanas ir mokslo reikalų prodekanas, Sankt Peterburgo kalbotyros draugijos vicepirmininkas ir kiti. Konferenciją globojo universiteto rektorė profesorė Liudmila Verbickaja. Konferencijos pranešimai buvo labai įvairūs: ne tik kalbiniai (nuo fonologijos iki sintaksės), bet ir keletas literatūrinių (pastarąją tematiką gildeno peterburgiškė Fatima Jeloeva ir Feliksas Bachčinianas iš Armėnijos); vienuose dalytasi prisiminimais bei išpūdžiais, o kituose aiškinti etimologinės ekvilibristikos dalykai. Toliau aptarsime kalbinius pranešimus.

Nagrinėtų kalbinių temų apžvalgą norėtusi pradėti nuo šeiminių. Aptardamas latvių kalbos pagrindinių veiksmažodžio kamienų struktūrą A. Andronovas pabrėžė būtinybę skirti morfologijos ir morfonologijos reiškinius. L. Gercenbergas papasakojo apie Veltos Rūkės-Dravinios gyvenimą ir darbus (jos aštuoniasdešimtmečio proga). Vanda Kazanskienė savo pranešime žodį *alus* etimologiškai susiejo su veiksmažodžiu *alėti, alvėti*. Ilja Nikolajevas

kalbėjo apie mažųjų Pabaltijo finų tautų (daugiausia ižorų) sociolingvistinę būklę. Jurijus Otkupščikovas pateikė naujų baltų–balkanų (daugiausia trakų) kalbų onomastikos izoglosų. Valentinas Trubinskis aiškino baltų ir rytų slavų kalbų aktyvo-perfekto santykį.

Gausiausias konferencijoje buvo latvių kalbinių būrys, „vadovaujamas“ Ojaro Bušo, kuris savo pranešime aptarė Latgaloje, Lazduonės apylinkėje, atkurtą seną pabaltijo finų kalbų kilmės vietovardį *Sāmalas purvs* ir kitus toponimus. Laimutė Baluodė, į konferenciją atvažiavusi iš Helsinkio, apžvelgė baltų onomastikos dabartinę būklę ir perspektyvas. Lolita Belska nagrinėjo Latgalos toponimų rašybos sudėtingesnius atvejus. Anta Buharina lygino latvių *jautrs* ir lietuvių *jautrus* semantiką. Jurijus Chramovas pasiūlė kelias baltų šunininkystės srities etimologijas. Inguna Greitanė skaitė pranešimą apie sunkumus, kylančius norint automatizuoti latvių kalbos sakinių sintaksinį nagrinėjimą. Inga Klēverė savo pranešime nagrinėjo latvių kalbos veiksmažodžių sudėtinis laikus. Lidija Leikuma supažindino klausytojus su latgaliečių raštijos praeitimi ir nūdienu. Everita Milčonoka aptarė prielinksnių vartoseną G. Mancelio „*Lettsche Postill*“ (1654). Daina Nytinia pasiūlė naują latvių kalbos veiksmažodžių asmenuočių klasifikaciją. Olita Rausė nagrinėjo latvių kalbos sudėtinės sakinio dalis.

Lietuviams baltistams „vadovavęs“ Bonifacas Stundžia savo pranešime atskleidė kelis dabartinės lietuvių kalbos vardažodžių kirčiavimo sistemos raidos polinkius. Artūras Judžentis kėlė mintį, kad dabartinės lietuvių kalbos gramatikose derėtų labiau išryškinti sudėtinio sakinio sandaros ypatumus, o ne tik nustatyti jo dėmenų santykį su atitinkamais vientisiniais sakiniais. Asta Leskauskaitė ir Edmundas Trumpa skelbė lietuvių tarmių fonologijos tyrimų rezultatus bei jų keliamas mintis: Asta pietvakarių aukštaičių priebalsių depalatalizaciją siejo su priešakinės eilės vokalizmu, o Edmundas remdamasis Zietelos šnektos **tj* ir **dj* junginių reliktais spėjo zieteliškius kadaise dzūkavus. Latvijos universiteto

magistrantas Ričardas Petkevičius perskaitė pranešimą apie religinių terminų *gars/dvasia* variantus pirmuosiuose Naujojo Testamento vertimuose į lietuvių ir latvių kalbas.

Iš Lenkijos į konferenciją atvyko Axelis Holvoetas, nagrinėjęs konstrukcijų su modaline dalelyte *lai* funkcijas ir gramatinį statusą latvių kalboje, bei Pawełas Wójciką, papasakojęs, kokius lietuvių kalbos veiksmažodžių morfologijos sunkumus turi įveikti kalbėti mokymdamasis lietuvis vaikas. Estas Lembitas Vaba į Sankt Peterburgą atvažiavo iš Tamperės. Jis įdomiai papasakojo apie baltizmus estų kalboje – dar palyginti mažai tirtą temą. Ilgiausią kelią teko įveikti Björnui Wiemerui, į konferenciją per Vilnių atvykusiam iš Vokietijos pietų – Konstanco universiteto. Jo pranešime įvairios lietuvių kalbos gramatinės ypatybės buvo nagrinėjamos tipologiniu aspektu. Aranka Laczhaži į konferenciją atvyko iš Budapešto. Pranešime ji išdėstė savo pastabas apie lietuvių kalbos veiksmažodžio veiksmo reikšmių raišką.

Pranešimų tezes atsiuntė, bet, gaila, į konferenciją neatvyko Pietras Umbertas Dinis, Jūratė-Sofija Laučiūtė, Nikolajus Mikhaïlovas, Inesė Vanaga ir Pėteris Vanagas. Konferencija baigta padėkos kalbomis ir baltų tautosaka prie vaišių stalo universiteto kavinėje. Kitą dieną norintys galėjo autobusu apžiūrėti imperatoriškojo miesto įžymybes, kiti nuskubėjo į Ermitažą ar Petro dvarą...

Žvarbiomis Sankt Peterburgo dienomis šildė šeimininkų dėmesys bei rūpestingumas, speiguotus vakarus trumpino nuostabios latvių liaudies dainos viešbutyje prie Nevos. Išvažiavome sužavėti miesto grožio ir baltistų bendrabūvio džiaugsmo, tikėdami baltistikos Sankt Peterburge ateitimi.

Artūras Judžentis

TARPTAUTINĖ LITUANISTŲ KONFERENCIJA POZKANĖJE

1998 m. rugsėjo 17–19 d. Poznanės A. Mickevičiaus universitete įvyko tarptautinė lituanistų konferencija, kurioje pranešimus skaitė per 30 istorikų, kalbininkų, literatūros ir kultūros istorijos specialistų, folkloristų iš įvairių Lenkijos universitetų, Lietuvos, Baltarusijos ir Ukrainos.

Po sveikinamųjų kalbų pranešimu apie lietuvių filologijos tradicijas Poznanėje konferenciją pradėjo vienas jos organizatorių – Poznanės universiteto Orientalistikos ir baltologijos katedros profesorius, žinomas baltistas Michailas Hasikas. Kito organizatoriaus – profesoriaus Grzegorzio Błaszczyko pranešime Poznanė įvertinta kaip lituanistinių istorijos tyrimų centras. Toliau šioje informacijoje bus paminėti kalbiniai pranešimai.

Wojciechas Smoczyński (Krokuva) kalbėjo apie ide. šakninius daiktavardžius lietuvių kalboje, Anatolijus Nepokupnas (Kijevas) aptarė lie. *vingis* ir jo atitikmenis Ukrainos bei Lenkijos hidronimijoje. Krzystofas T. Witczakas (Lodzė) analizavo lietuvių javų pavadinimų kilmę, Norbertas Ostrowskis (Krokuva) – s. lie. veiksmažodžius *skundžia*, *skilia*, *pūkščia* ir *unkščia*. Juozo Marcinkevičiaus (Józef Marciniewicz, Poznanė) pranešime aptarti kalbinės integracijos procesai Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje, o Ignacy R. Danka (Lodzė) kalbėjo apie kai kurių baltų mitinių būtybių pavadinimus. Šios informacijos autorius perskaitė pranešimą apie leksemą, morfemą ir skiemenį lietuvių kalbos akcentinėje sistemoje.

Konferencijos dalyviai išsivežė iš Poznanės kolegišką diskusijų nuotaiką, šeimininkų šilumą ir dėmesingumą, o svarbiausia – įspūdį, kad Poznanės ir visos kaimyninės šalies lituanistika yra gyvybinga. Konferencijos pranešimai bus paskelbti Poznanės universiteto mokslo darbų rinkinyje.

Bonifacas Stundžia